

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครูโรงเรียน ประถมศึกษา เกี่ยวกับปัญหาการจัดการและการใช้หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖ มีวัตถุประสงค์ วิจัยดำเนินการวิจัย สรุปผล อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์อำเภอ ผู้บริหาร โรงเรียน และครูชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖ เกี่ยวกับปัญหาดังต่อไปนี้

๑. การจัดเนื้อหา และแนวทางการปรับปรุงเนื้อหา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖
๒. การจัดการ เรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖
๓. การบริหาร และการจัดการด้านบุคลากร การจัดเวลาเรียน การจัดส่งคู่มือครูและหนังสือเรียน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรในห้องเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์อำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน และครูชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ใน ๙๓ จังหวัด เลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรโดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างประชากรแบบธรรมดา ได้ศึกษานิเทศก์จังหวัดจำนวน ๒๕๔ คน ศึกษานิเทศก์อำเภอจำนวน ๒๑๙ คน ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน ๕๙๕ คน และครูชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖ จำนวน ๑,๑๕๐ คน รวมกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น จำนวน ๒,๑๙๓ คน

ตัวอย่างประชากรในการสัมภาษณ์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร และการสอน ในระดับประถมศึกษา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จำนวน ๒๐ คน

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถาม ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ สถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ ๒ ปัญหาการจัดการและการใช้หลักสูตร กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์

ชีวิตในค่านต่าง ๆ ดังนี้

๒.๑ ปัญหาค่านองค์ประกอบของ เนื้อหาวิชา และแนวทางการ
ปรับปรุง เนื้อหา

๒.๒ ปัญหาค่านความรู้ของครู เกี่ยวกับ เนื้อหากุ่มสร้างเสริม
ประสบการณ์ชีวิต

๒.๓ ปัญหาค่านการจัด เวลาเรียน และแนวทางการปรับปรุง
เวลาเรียน

๒.๔ ปัญหาค่านการจัดการ เรียนการสอน

๒.๕ ปัญหาค่านการบริหาร และการจัดการ

ตอนที่ ๓ ความคิด เห็นหรือข้อ เสนอแนะ เกี่ยวกับปัญหาการจัดการ และ
การใช้หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖

แบบสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน ในระดับ
ประถมศึกษา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามและรับคืนทางไปรษณีย์ โดยได้รับความร่วมมือจากศูนย์พัฒนา
หลักสูตร กรมวิชาการ ใช้เวลาในการรวบรวมแบบสอบถามเป็นเวลา ๖๕ วัน คือ ตั้งแต่
วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๒๕ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๒๕ ได้รับแบบสอบถามคืนจากศึกษาธิการ
จังหวัด ๑๓๐ ฉบับ ศึกษาธิการอำเภอ ๑๕๕ ฉบับ ผู้บริหาร ๔๕๕ ฉบับ ครูชั้นประถมศึกษา
ปีที่ ๕ ๔๔๔ ฉบับ ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ๔๕๖ ฉบับ รวมทั้งสิ้น ๑,๖๘๕ ฉบับ นอกจากนี้
ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิอีก ๒๐ คน ตามวัน เวลา และสถานที่ ที่ได้นัดไว้ล่วงหน้า โดยใช้
แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และใช้เครื่องมือที่เก็บรวบรวมการสัมภาษณ์ ใช้เวลาในการ
ติดต่อและสัมภาษณ์ ๓๐ วัน คือ ตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๒๕ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๒๕

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยวิธีทางสถิติ ดังนี้

๔.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ

๔.๒ ปัญหาการจัดการและการใช้หลักสูตร กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน และการร้อยละ

๔.๓ ความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นแบบปลายเปิด รวบรวมสรุปเป็นหมวดหมู่ เรียงลำดับความสำคัญตามความถี่ของปัญหาหรือข้อเสนอแนะนั้น ๆ

๔.๔ ความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านหลักสูตร และการสอนในระดับประถมศึกษา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สรุปความคิดเห็นแล้ว เสนอในรูปความเรียง

สรุปผลการวิจัย

๑. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปได้ดังนี้ สีกาภิเษก ผู้บริหาร และครู มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๔๔ รองลงมา คือ วุฒิการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๖๓ และมีน้อยที่สุดคือ วุฒิการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี เพียงร้อยละ ๔.๑๓ มีอายุระหว่าง ๒๖-๓๕ ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๑๒ รองลงมา มีอายุระหว่าง ๓๖-๔๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๔๑ มีอายุ ๔๖ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๑๔ และมีอายุ ๒๕ ปีหรือต่ำกว่าน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๙.๓๓ เป็นผู้ที่ประสบการณ์ในการสอนหรือการนิเทศกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมาแล้ว ๖ ปีขึ้นไป มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๑๓ รองลงมาคือ ๓-๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๓๗ ระหว่าง ๑-๒ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๖๗ มีประสบการณ์ต่ำกว่า ๑ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๔๑ และมีน้อยที่สุด คือผู้มีประสบการณ์ระหว่าง ๕-๖ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๔๖

ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน ๑๖ ปี ขึ้นไป มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๒๕ รองลงมา มีประสบการณ์ ๕ ปี หรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๓๕ มีประสบการณ์ระหว่าง ๖-๑๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๓๒ และมีน้อยที่สุดคือ มีประสบการณ์ ๑๑-๑๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๕ ผู้บริหารส่วนใหญ่ทำหน้าที่บริหารแต่เพียงอย่างเดียว ไม่ได้ทำการสอน คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๘๓ ผู้บริหารที่ทำงานบริหารและสอนควบคู่กัน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๑๗

ครูสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖ ที่ทำหน้าที่สอนกลุ่มประสบการณ์อ่อนกว่า พบว่า สอนในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยมากที่สุด คือ เป็นร้อยละ ๕๑.๒ รองลงมาสอนในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ คิด เป็นร้อยละ ๔๕.๔๑ สอนกลุ่มทักษะ คิด เป็นร้อยละ ๓๖.๔๖ สอนกลุ่มประสบการณ์พิเศษ คิด เป็นร้อยละ ๒๖.๐๘ และพบว่า ครูสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖ ที่สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเพียงกลุ่มเดียว ไม่ได้สอนกลุ่มประสบการณ์อื่นด้วย มีเพียงร้อยละ ๐.๕๕

๒. ปัญหาการจัดการ และการใช้หลักสูตร กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖ จากการสอบถามศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครู ปรากฏผลดังนี้

ปัญหาคำมองคำประกาศของ เนื้อหาวิชา และ แนวทางการปรับปรุง เนื้อหาวิชาโดยเฉลี่ย ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครู มีความคิด เห็นว่า มีปัญหาคำนี้ในระดับปานกลาง และพบว่า มีใ้ญ่มากในเรื่องปริมาณของ เนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีมากเกินไป และหนังสือเรียนมี เนื้อหาทางวิชาการไม่เพียงพอ ส่วนในด้านแนวทางการปรับปรุง เนื้อหานี้ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครู เห็นว่าควรปรับปรุงเนื้อหาในหน่วยต่าง ๆ ของการ เรียน ใ้ ต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน และควร มีส่วนร่วมที่ภาคภูมิใจและสำราญใจให้มากที่สุด

ปัญหาคำการบูรณาการ เนื้อหาวิชา โดยเฉลี่ย ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครู เห็นว่า มีปัญหาคำนี้ในระดับปานกลาง

ปัญหาคำการจัดการ จัด เวลา เรียน และ แนวทางการปรับปรุง เวลาเรียน โดยเฉลี่ย ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครู มีความเห็น ว่า มีปัญหาคำนี้ในระดับปานกลาง ส่วนใน ด้านแนวทางการปรับปรุง เวลาเรียนนี้ โดยเฉลี่ยพบว่า เวลาเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเหมาะสมแล้ว แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายหน่วยแล้ว พบว่า ตัวอย่างประชากรมีความเห็น ว่า ควรปรับปรุงการจัดการ จัด เวลาเรียนให้มากขึ้นทุกหน่วย ยกเว้นหน่วยที่อาศัย เรื่องชีวิตใน บ้าน ชั้นประถม ศึกษาปีที่ ๕ และหน่วยที่อาศัย เรื่องดาว เหตุการณ์ และวันสำคัญ ชั้นประถม ศึกษา ปีที่ ๖ ตัวอย่างประชากรมีความเห็น ว่า ควรลด เวลาเรียนให้น้อยลง

ปัญหาคำการจัดการ เรียนการสอน โดยเฉลี่ย ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครู มีความเห็น ว่า มีปัญหาคำนี้ในระดับปานกลาง ทั้งในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คำจัดการ จัดหน้าและการ ใ้ ชื่อการเรียน และด้านการวัดและ ประเมินผล แต่เมื่อพิจารณา

เป็นรายข้อพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีปัญหามากในเรื่องการจัดทำสื่อการเรียนให้ทันต่อการสอนแต่ละครั้ง ขาดงบประมาณในการจัดทำและซ่อมแซมสื่อการเรียน และขาดเครื่องมือที่จะใช้ในการทดลอง ส่วนปัญหาด้านการวัดและประเมินผลพบว่า มีปัญหาน้อยในเรื่องการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการ สังเกต สัมภาษณ์ ตรวจผลงานการทดสอบ ครูไม่มีเวลาสำหรับการวัดและประเมินผลก่อนและหลังการสอน

ปัญหาด้านการบริหารและการจัดการ โดยเฉลี่ย ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครู มีความคิดเห็นว่า มีปัญหาด้านนี้ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหา มากในเรื่องขาดการจัดอบรมการออกแบบกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยเฉพาะการจัด อบรมการออกแบบกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตใช้ระยะเวลาสั้น ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ของครู ขาดเอกสารเสริมประสบการณ์ ขาดงบประมาณการจัดวิทยากรท้องถิ่น ขาดแหล่ง วิทยากรในท้องถิ่น ขาดงบประมาณในการจัดการศึกษานอกสถานที่ และมีปัญหาในด้าน การฝึกอบรม และประชุม สัมมนา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

๓. ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มหลักสูตรและการสอน เกี่ยวกับปัญหาการจัดการ และการใช้หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖ จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลสรุปผลได้ดังนี้

ค. นางอภีระภวของ เนื้อหาวิชา พบว่า เนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีมากกระจัดกันไป แม้การออกแบบเนื้อหาที่ละเอียด ขาดเอกสารการอ่านว่า เนื้อหาในหนังสือเรียนไม่สัมพันธ์กับแผนการสอน บางจุดประสงค์ไม่มี เนื้อหาในหนังสือเรียน และจำนวนจุดประสงค์มีมากเกินไป ในด้านการบูรณาการพบว่า หลักสูตรยังไม่ได้มีการบูรณาการอย่างแท้จริง ผู้ร่างหลักสูตรยังวางในลักษณะแยกจากกัน แม้แต่ในการเขียนแผนการสอนยังไม่มีลักษณะบูรณาการเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังพบว่า ครูยังไม่เข้าใจในเรื่อง การบูรณาการเพียงพอ

ค. ด้านความรู้ของครู เกี่ยวกับเนื้อหา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พบว่า ครูยังไม่มีความรู้เพียงพอในเนื้อหาบางเรื่อง ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และครู และคณาจารย์ในการสอนด้านวิทยาศาสตร์ หรือด้านสังคมศาสตร์ เพียงด้านเดียว

ด้านการจัดเวลาเรียน พบว่า การจัดเวลาเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเหมาะสมอยู่แล้ว ครูผู้สอนจะต้องปรับในเรื่องของรายละเอียดของเนื้อหาและเลือกกิจกรรมขึ้นมาปฏิบัติเพื่อให้ทันกับเวลาเรียนที่กำหนดไว้

ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า ครูยังมีพฤติกรรมการสอนแบบเก่า ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร มีชั่วโมงการสอนมาก ไม่มีเวลาสำหรับการเตรียมการสอนที่ดี การอบรมและการนิเทศยังไม่ได้ผล เนื่องจากระยะเวลาการอบรมสั้นเกินไป และงบประมาณน้อย ในด้านการจัดทำและการใช้สื่อการเรียนพบว่า งบประมาณที่จัดให้โรงเรียนยังไม่เพียงพอ ขาดการอบรมและการนิเทศ ขาดแคลนอุปกรณ์ทางด้านวิทยาศาสตร์ การจัดส่งสื่อการเรียนล่าช้า จำนวนชั่วโมงที่ครูสอนมีมากเกินไป ทำให้ครูไม่มีเวลาในการจัดทำสื่อการเรียน การบริการให้ยืมสื่อการเรียนในระดับกลุ่มโรงเรียนไม่ได้ผล สื่อการเรียนบางอย่างไม่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ส่วนในด้านการวัดและประเมินผล พบว่าขาดงบประมาณและอุปกรณ์ในการสร้างเครื่องมือวัดผล การออกข้อสอบยังคงยึดติดกับเนื้อหาสาระ ไม่ได้วัดผลด้านการปฏิบัติ โรงเรียนบางแห่งขาดการวัดผลด้านการปฏิบัติ และพบว่าครูยังไม่เข้าใจการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรปัจจุบันเท่าที่ควร

ด้านการบริหารและการจัดการ พบว่า การเตรียมการใช้หลักสูตรใหม่ไม่พร้อมทั้งในคณาจารย์และครู การประสานงานระหว่างหน่วยงานมีไม่มาก ครูและผู้บริหารทุกระดับยังไม่ใส่ใจในงานวิชาการ เป็นหลัก ขาดการนิเทศและติดตามผล ทรัพยากรในท้องถิ่นยังไม่ได้มีการนำปมาใช้ให้เกิดประโยชน์เท่าที่ควร การเชิญวิทยากรท้องถิ่นยังประสบปัญหา เนื่องจากวิทยากรไม่มีเวลาและขาดงบประมาณการจ้าง นอกจากนี้ยังพบว่าระบบการบริหารโรงเรียนปัจจุบันทำให้ครูสอนไม่ได้เต็มที่ เนื่องจากต้องทำงานอื่นนอกเหนือจากการสอน

อภิปรายผลผลการวิจัย

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า มีประเด็นที่น่าสนใจ เกิดคือ สื่องานิเทศน์ผู้บริหาร และครู ส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับเนื้อหาในหัวข้อต่าง ๆ ที่ตาม ระดับปานกลาง อาจตีความหมายได้ว่า วิทยากรจัดการและการใช้หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖ ยังมีปัญหาไม่มากนัก ซึ่งอาจสืบเนื่องจากระยะเวลาการให้

หลักสูตรปัจจุบันผ่านมาแล้วหลายปี ทำให้ครูได้มีโอกาสสัมผัสและทำความเข้าใจบ้าง แต่ในขณะเดียวกัน หลักสูตรก็ยังไม่บรรลุผลนัก เพราะยังมีปัญหาบางข้อที่ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครู ให้นำหนักปัญหาอยู่ในระดับมาก สมควรได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น

ข้อมูลที่น่าสนใจ เกตอีกประการหนึ่งคือ ทั้งศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครู ส่วนใหญ่ มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี อายุ ๒๖-๓๕ ปี ประสบการณ์ในการสอนหรือการนิเทศ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ๓-๔ ปี สำหรับผู้บริหารมีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน ๖ ปีขึ้นไป เมื่อพิจารณาจากลักษณะดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะเป็นองค์ประกอบที่ดีต่อการจัดการ และการใช้หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖ แต่ยังมีข้อมูลที่น่าสนใจ เกตอีกด้านหนึ่งคือ ครูสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ทวงหาหน้าที่สอนกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ ควบเป็นส่วนใหญ่ และมีครูที่สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตกลุ่มเดียว เพียงร้อยละ ๐.๘๘ เท่านั้น นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้บริหารที่หาหน้าที่สอนควบยังมีถึงร้อยละ ๒๒.๑๗ ข้อมูลดังกล่าวนี้ เป็นส่วนหนึ่งที่ชี้ถึงภาระหน้าที่ของครูและผู้บริหาร และอาจเป็นส่วนหนึ่งที่มีผลกระทบทำให้การจัดการ และการใช้หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖ ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

คำถามองค์ประกอบของ เนื้อหาและความสอดคล้องกับประสบการณ์ชีวิต ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาในค่านี้อยู่ในระดับปานกลาง และพบว่าปริมาณเรื่อง เนื้อหา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีมากเกินไป หนังสือเรียนยังมีเนื้อหาทางวิชาการไม่เพียงพอ ควรปรับปรุงเนื้อหาในหน่วยต่าง ๆ ของการ เรียนให้ต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน และควร เน้นสาระความรู้ที่ สาคัญในแต่ละสาขาวิชาให้มากขึ้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูผู้สอนยังไม่เข้าใจถึงขอบข่ายของ เนื้อหา ซึ่งอาจเป็นผล เนื่องมาจากแผนการสอนไม่ละเอียดเพียงพอ และไม่เข้าใจ ในเรื่องการจัดหนังสือเรียนในหลักสูตรปัจจุบัน ซึ่งมุ่งหมายให้เป็น หนังสืออ่านประกอบ การ เรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเช่นเดียวกับหนังสืออ่านประกอบอื่น ๆ ซึ่งจะมีลักษณะที่แตกต่างจากแบบเรียนในหลักสูตร พ.ศ. ๒๕๐๓ มาก ในเรื่องนี้ น่าจะ สามารถแก้ไขได้โดยปรับปรุงแผนการสอนให้มีขอบข่ายและรายละเอียดของ เนื้อหาให้ชัดเจน และ ต่อเนื่องสัมพันธ์กันยิ่งขึ้น เพิ่มภาคผนวกให้มากขึ้น และจัดพิมพ์หนังสืออ่านประกอบให้มี จำนวนมากขึ้น เพื่อให้ครูสะดวกในการสอน และนักเรียนได้มีโอกาสค้นคว้า นอกจากนี้

หน่วยงานการศึกษาในระดับท้องถิ่นจะนำหลักสูตรระดับชาติไปปรับและจัดทำแผนการสอน เฉพาะระดับท้องถิ่น เพื่อให้เนื้อหามีความสอดคล้องกับประสบการณ์ชีวิตในระดับท้องถิ่น มากยิ่งขึ้น และควรมีการจัดทำแผนการสอนย่อยในระดับกลุ่มโรงเรียนด้วย เพื่อให้ครูสะดวก ในการนำไปสอน

ด้านการบูรณาการ เนื้อหาวิชา ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาในด้านนี้อยู่ในระดับ ปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖ ยังมีปัญหาด้านการบูรณาการ เนื้อหาวิชาอยู่บ้างแต่ไม่มากนัก ในเรื่องนี้ผู้วิจัยคิดว่า น่าจะมีการปรับปรุงหลักสูตรและแผนการสอนให้ลักษณะบูรณาการยิ่งขึ้น ส่วนในด้านครูผู้สอน ควรจัดให้มีการอบรมและประชุมสัมมนา เพื่อให้เข้าใจถึงการบูรณาการ เนื้อหาวิชา

ด้านความรู้ของครูเกี่ยวกับ เนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ผลการวิจัย พบว่า มีปัญหาด้านนี้ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าครูมีความรู้เกี่ยวกับ เนื้อหากลุ่ม สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตพอสมควร ผู้วิจัยคิดว่าหากจัดพิมพ์หนังสือเสริมประสบการณ์ เอกสารการค้นคว้าเพิ่มเติม ก็จะช่วยเพิ่มความรู้ของครูเกี่ยวกับ เนื้อหากลุ่มสร้างเสริม- ประสบการณ์ชีวิตได้มากขึ้น ในเรื่องนี้ หน่วยงานการศึกษาทุกระดับควรมีบทบาทในการผลิต หน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องควรจัดพิมพ์หนังสือเสริมประสบการณ์ในกลุ่มสร้างเสริม- ประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖ แจกและจำหน่ายให้มากขึ้น หน่วยงาน การศึกษาระดับท้องถิ่นควรจัดเอกสารเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นให้แก่โรงเรียน หน่วยงานการศึกษาระดับกลุ่มโรงเรียน ควรจะร่วมกันจัดพิมพ์เอกสารเพื่ออำนวยความสะดวก ในการค้นคว้าให้ครู นอกจากนี้ ในระดับโรงเรียน ครูผู้สอนก็สามารถจัดทำเอกสาร การค้นคว้าเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนและตัวครูเองได้ จากประสบการณ์ที่ได้จากการ รายงาน การจัดบันทึก การจัดนิทรรศการภายในโรงเรียน หรือภายในห้องเรียน

ด้านการจัดเวลาเรียน ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาด้านนี้ในระดับปานกลาง ซึ่งพอจะ สรุปได้ว่า ในด้านการจัดเวลาเรียน ไม่เป็นปัญหามากนัก แต่ข้อมูลที่น่าสนใจ เกิดจากแนวทางการปรับปรุงการจัดเวลาเรียน คือทั้งครูชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖ เห็นว่าควรปรับปรุง การจัดเวลาเรียนให้มากขึ้นในแทบทุกหน่วย ยกเว้นหน่วยที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ หน่วยที่ ๒ และหน่วยที่ ๑๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เท่านั้น ที่เห็นควรปรับปรุงการจัดเวลา เรียนให้น้อยลง ในเรื่องนี้ผู้วิจัยคิดว่า อาจเป็นไปได้ให้ครูสอน เนื้อหาอย่างละเอียด และ

จัดกิจกรรมการเรียนมากเกินไป ทำให้การสอนไม่ทันกับเวลาที่กำหนด ซึ่งจะสามารถแก้ไขได้โดยการปรับปรุงรายละเอียดของเนื้อหาให้น้อยลง และเลือกจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับโรงเรียนโดยไม่คงจัดทุกกิจกรรม ในเรื่องนี้กลุ่มโรงเรียนน่าจะมีส่วนในการจัดทำแผนการสอนย่อย ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถปรับการสอนให้ทันกับเวลาเรียนที่กำหนดให้ได้มากยิ่งขึ้น

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาสำคัญในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าครูยังประสบปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่บ้างแต่ไม่มากนัก ซึ่งนับว่าตรงกับรายงานการวิจัยของ สุภัตตญา สุจริตจิตร (๒๕๖๑) ซึ่งพบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด และสังกัดกรมสามัญศึกษา มีปัญหาคำสอนอยู่ในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตาม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็ยังมีสิ่งที่เป็นปัญหามากคือ เรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีค้นคว้าและรายงาน และนักเรียนไม่มีเอกสารการค้นคว้า ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ บุญนิตย์ ไ้วสูตติก (๒๕๖๑) ที่พบว่า โรงเรียนได้รับการสนับสนุนเพียงพอ แต่มีสิ่งบางอย่าง เช่น หนังสืออ่านประกอบ ได้รับความน้อย ไม่เอื้อกับความคงการ ครูขาดทักษะในการจัด โดยให้นักเรียนรายงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ อรุณา ช่างระบูน (๒๕๕๔) ที่พบว่า เอกสารบริการ หรือคู่มือมีข้อใช้ แต่หนังสืออ่านประกอบ เมื่อเสริมสร้างความรู้มีน้อย นอกจากนี้ ยังคล้ายคลึงกับผลงานการวิจัยของ กฤษณา ช่างยัง (๒๕๖๓) และ วาสนา มหาลล (๒๕๖๖) ที่พบว่า โรงเรียนไม่มีงบประมาณจัดตั้งห้องสมุด ไม่มีครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดขาดหนังสือที่จะให้นักเรียนค้นคว้าและหนังสือไม่เหมาะสมกับเด็ก ในเรื่องนี้ ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะมีการสนับสนุนในด้านการจัดตั้งและพัฒนาห้องสมุดประจำโรงเรียน เพื่อให้เป็นแหล่งค้นคว้าสำหรับนักเรียนได้อย่างแท้จริง หน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาจัดพิมพ์หนังสือเสริมประสบการณ์และแบบเรียนเดิม ซึ่งเคยใช้ในหลักสูตร พ.ศ. ๒๕๐๓ ขึ้น เพื่อให้เด็กเรียนได้ใช้ในการค้นคว้า และหากห้องสมุดได้รับการพัฒนาจนเป็นแหล่งวิชาการที่สำคัญภายในโรงเรียนแล้ว ก็อาจได้ว่าการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตด้วยวิธีการค้นคว้าและรายงานน่าจะมีส่วนช่วย แต่ปัญหาคำสอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็ยังมีบางส่วนที่พบว่ามีปัญหาน้อย คือการสอนด้วยวิธีการแบ่งกลุ่ม การสอนด้วยเกมและเพลง การสอนข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน ซึ่งคล้ายคลึงกับผลงานการวิจัยของ พิศารัตน์ จิตรโต

(๒๕๒๖) ที่พบว่า ผู้บริหารและครูมีปัญหามาก ใน เรื่องการแบ่งกลุ่มการสอน การ เค้า เรื่อง และการ ร้อง เพลง แสดงให้เห็นว่า ครูเข้าใจ สามารถสอนและใช้วิธีสอนดังกล่าวในการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตได้ออกสมควร ซึ่งอาจ เป็น เพราะหลักผู้กรกลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิตประกาศใช้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๑ เป็นต้นมา แม้ว่าขณะนั้นจะยังไม่ได้มีการใช้ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖ แต่ครูก็ยังมีโอกาสสัมผัสว่าความเข้าใจ วิทยุ อบรม ในการใช้หลักผู้กรกลุ่มบ้างเวลาเวลา และสำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖ ที่ยังไม่เคยผ่านการใช้หลักผู้กรปัจจุบันโดยตรงมาก่อน แต่ก็ยังมีโอกาสเห็นและทำความเข้าใจ กับเพื่อนครูที่สอนในชั้นอื่น ๆ ซึ่งน่าจะมีส่วนช่วยให้ครูเข้าใจถึงวิธีสอนดังกล่าว

ด้านการจัดทำและการใช้สื่อการเรียน ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาด้านนี้ในระดับ ปานกลาง และพบว่าครูชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖ ประสบปัญหามากใน เรื่องการจัดทำ สื่อการเรียน ให้เข้ากับ การสอนแต่ละครั้ง ขาดงบประมาณในการจัดทำและซ่อมแซมสื่อ การเรียน และขาดเครื่องมือที่จะใช้ในการทดลอง ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ สุภกัญญา สุจริตจิตร ที่พบว่าครูโรงเรียนประถมศึกษามีปัญหาด้านสื่อการเรียนอยู่ในระดับ ปานกลาง มีปัญหา และสมควรได้รับความช่วยเหลือเป็นอเนกมิ่งในเรื่องความสามารถในการทำสื่อ การเรียนจากโรงเรียน หรือหน่วยราชการอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ วาสนา มหาคุณเลิศ ที่พบว่า ครูมีปัญหานี้มีเวลาผลิตสื่อการเรียน เพราะตัวโมงสอนมาก นอกจากนั้น ยังสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ สิริวรรณ ภิรมย์ (๒๕๓๔) ที่พบว่า ครูและผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาด้านสื่อการเรียน เนื่องจากขาดความพร้อมต่างด้าน งบประมาณและวัสดุครุภัณฑ์ที่นำมาทำสื่อการเรียน ปัญหาเรื่องนี้วิจัยคิดว่าการจัดสรร งบประมาณด้าน สื่อการเรียน โดยเป็นค่าวัสดุรายหัวในแต่ละปี เป็นการจัดสรรงบประมาณ ที่จะจัดให้แก่โรงเรียนไม่ครบ และแนวที่จะเพิ่มงบประมาณให้มากขึ้น ถึงจะ เป็น การขาด ที่โรงเรียนอยู่ในระดับ เชียงใหม่แก่ทุกโรงเรียนทั่วประเทศ ทั้งนี้ จึงควรระมัดระวังเรื่อง การจัดหาวัสดุที่จะแข็งแรง ทนทาน สวยงาม และคุ้มค่าราคา ให้แก่โรงเรียน แทน การจัดหาวัสดุรายหัวซึ่งอาจจะสามารถประหยัดถึง งบประมาณด้านสื่อการเรียนลงไปได้อีก เพราะ สื่อการเรียนเหล่านี้ เป็นสื่อถาวรที่โรงเรียนจะคง เก็บรักษาไว้ใช้ในการศึกษาต่อไป ไม่ต้อง จัดสรรงบประมาณทุกปีออก เช่นเอางานงบประมาณในการซ่อมสื่อการเรียนเท่านั้น ขณะนี้ สามารถขจัดปัญหาในเรื่องครูไม่มีเวลาในการจัดทำสื่อการเรียนอีกด้วย นอกจากสื่อการเรียน

สำเร็จรูปแล้ว สื่อการเรียนที่ครูอาจผลิตขึ้นให้เองอาจจะมีข้อวิเศษเหนือสื่อ และวัสดุที่มีใน
 ห้องเรียนซึ่งไม่คงที่ซึ่งงบประมาณในการผลิต หรือถ้าจะใช้บ้างก็อาจจะน้อยมาก ในเรื่องนี้
 หน่วยงานการศึกษาในระดับท้องถิ่นและระดับกลุ่มโรงเรียนควรมีบทบาทในการ เสนอแนะแนว
 ความคิดและการอบรมเชิงปฏิบัติการทั้งในด้านการจัดทำ และการใช้สื่อการเรียนให้แกครู
 นวกจากนั้น ควรจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนขึ้น เพื่อ เป็นแหล่งให้ครูได้ขบคว้าในเรื่องการจัดทำ
 และการใช้สื่อการเรียน หน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องน่าจะจัดพิมพ์และ เผยแพร่ เอกสาร
 หนังสือ ที่ครูจะสามารถใช้ เป็นคู่มือในการจัดทำและใช้สื่อการเรียนให้มากขึ้น พร้อมกันนั้น
 ก็ควรจัดให้มีการนิเทศและติดตามผลอย่างจริงจัง ก็จะสามารถขจัดปัญหาเรื่องนี้ลง
 ไปได้

ค่า การวัดและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาค่านี้ในระดับปานกลาง
 ซึ่งสอดคล้องกับผลงายการวิจัยของ บุญนิตย์ ไวสุตีก (๒๕๓๑) สุภกัญญา สุจริตจิตร (๒๕๓๒)
 พิชราภรณ์ จิตรโต (๒๕๓๖) และ สนิท เห่งาสุสสิทธิ (๒๕๓๗) ซึ่งทุกคนรายงานผลการวิจัย
 ค่าการวัดและประเมินผลว่ามีปัญหาระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าครูมีปัญหาค่านี้ไม่มากนัก
 นอกจากนั้น ยังพบว่าครูมีปัญหาน้อยในเรื่องการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการสังเกต สัมภาษณ์
 ตรวจผลงาน การทดสอบ ครูไม่มีเวลาสำหรับ การวัดและประเมินผลก่อนสอน และหลัง
 การสอน ทั้งนี้อาจเป็น เพราะครูไค่มีงานด้านการวัดและประเมินผลในหลักสูตรที่หมาย
 เจอสมควร และคาดว่าน่าจะได้รับการอบรมในด้านนี้บ้าง อย่างไรก็ตาม การวัดและ
 ประเมินผลนับไค่เป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้แนวการสอนของครู เป็นไปตาม เป้าประสงค์ของ
 หลักสูตร จึงควรจัดให้มีการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับ การวัดและประเมินผลการศึกษา จัดพิมพ์
 คู่มือการวัดและประเมินผล นอกจากนั้น ควรมีการสร้างข้อสอบมาตรฐานสำหรับวัดจุดประสงค์
 วัดผลปลายภาค เรียนและปลายปีการศึกษา ทั้งในภาคความรู้และภาคปฏิบัติ ซึ่งควรจะเป็น
 การร่วมมือระหว่างหน่วยงาน การศึกษาที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานการศึกษาระดับท้องถิ่น
 กล่าวคือ หน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องของควรระมัดระวัง เนื้อหาที่สามารถวัดผลได้ทั่วประเทศ
 และหน่วยงานการศึกษาระดับท้องถิ่นควรระมัดระวัง เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นของตน เพื่อใ้
 ข้อสอบนี้มีความเหมาะสมกับการนำไปใช้กับเด็กในท้องถิ่นที่ต่างกัน ซึ่งน่าจะไค่ข้อทดสอบ
 ที่มีมาตรฐานมากกว่าข้อสอบที่ครูผู้สอนซึ่งอาจไม่ใช่มุเชี่ยวชาญในด้าน การสร้างข้อสอบ
 โดยตรง เป็นผู้จัดทำเอง อย่างไรก็ตาม ครูผู้สอนก็ควรจะมี ความรู้ความเข้าใจในวิธีการวัด
 และประเมินผล และมีอิสระในการวัดผลพอสมควร เพราะครูเป็นผู้สอนเอง ย่อมจะรู้ว่า

ควรจะวัดและประเมินผลด้วยวิธีการ เมื่อหาค่าน้ำ จึงควรให้อิสระแก่ครูในการเลือก
ข้อทดสอบมาตรฐานให้เหมาะสม เพื่อจัดทำขึ้น แล้วมาวัดและประเมินผลนักเรียน

ด้านการบริหารและการจัดการ ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาค่าน้ำในระดับปานกลาง
และพบว่ามีปัญหามากในค่านงงบประมาณ ก็คือค่านงประมาณในการจ้างวิทยากรท้องถิ่น และ
ราคางบประมาณในการจัดการศึกษาออกสถานี่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประเสริฐ
สว่างย์ (๒๕๒๘) และ โสภณ รอดทอง (๒๕๒๑) ที่พบว่า โรงเรียนได้รั้งงบประมาณน้อย
ทำให้ไม่ได้จัดวิทยากรพิเศษมาบรรยายในโอกาสต่าง ๆ หรือจัดได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น
ที่เป็น เช่นนี้อาจเป็น เพราะหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนยังไม่สามารถจัดงบประมาณให้แก่โรงเรียน
ได้อย่างเพียงพอ กรณีเช่นนี้อาจแก้ไขได้โดยขอให้หน่วยงานการศึกษาในระดับอำเภอ หรือระดับ
จังหวัด โรงเรียน เป็นผู้ประสานงานระหว่างวิทยากรที่หาหน้าที่ไม่ใช่ส่วนราชการ (เช่น เจ้าของบ้านที่
อุทานย์ เกษกรคำบล ฯลฯ) กับโรงเรียน โดยที่โรงเรียนไม่ก่อให้เกิดงบประมาณในการนี้
ส่วนวิทยากรที่ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ผู้บริหารโรงเรียนอาจขอความร่วมมือจาก
คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียน เป็นผู้ติดต่อวิทยากรในท้องถิ่นมาให้ความรู้กับนักเรียน
พวกการเชิญวิทยากรมาโรงเรียนไม่สะดวก อาจจัดให้นักเรียน ไปหาขอความรู้จากอาสาสมัครวิทยากร
ประจำตำบลอยู่ ซึ่งไม่เกิดราคาโรงเรียนนัก ก็จะทำให้ให้นักเรียนได้รับความรู้และประโยชน์
งบประมาณ ใจมาก และอาจช่วยสนับสนุนวิทยากรโดยการมอบเงินที่มีมาจากหน่วยงานราชการ
ส่วนการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักเรียนในลักษณะปัจจุบันนี้ ควรจะมีงบประมาณที่
พอควร การมอบเกียรติบัตร เบื้องประการ เสียคงไม่เหมาะสม เพราะประชาชนและ
ผู้ปกครองในท้องถิ่นต่างต่างงานหาเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว ดังที่การวิจัยของ
ทอง โสภณพิชิต พบว่า ประชาชนและครูผู้ปกครอง เด็กในชุมชนส่วน มาตรฐานบาง เศรษฐกิจไม่ดี
ไม่สามารรถจะให้ เงินค่าตอบแทนแก่ครูผู้สอนได้

ปัญหาที่พบมากอีกประการหนึ่ง ซึ่งน่าจะมีส่วนมาจากขาดแคลนงบประมาณ
ทางด้าน การศึกษา คือพบการรั่วไหลการขาดดุลงบนำง ซึ่งมีประอบการปฏิวัติโดยคณะกรรมการ
และที่ จะมีการจัดงบประมาณส่วนต่าง ๆ ว่าง เติมนำงประอบการปฏิวัติบ้าง แต่ก็ใช้ระยะเวลา
ไปบ้าง อีกด้วยว่า ส่วน ราชการ ควรเข้าอบรมและการประชุมกันมา เพื่อได้บารุงการ เรียน
การ อบรมยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร จึงขอเสนอแนะกับผลการวิจัยของ สุทธิใจ บุญจรรย์ (๒๕๒๕)
ที่พบว่า ครูมีความต้องการอย่าง มากที่จะให้จัดการอบรมในเบื้องต้นเกี่ยวกับงานในหน้าที่

และกิจการรณรงค์การรณรงค์ และคล้ายคลึงกับผลการวิจัยของ สิริวิวัฒน์ (๒๕๒๓) ที่พบว่าครูไม่เข้าใจหลักสูตรและการสอนคือพอ และได้รับการอบรมไม่ครบทุกคน นอกจากนี้ยังมีคล้ายคลึงกับผลการวิจัยของ ชัยพงษ์ สวรรค์รักษ์ (๒๕๒๒) เกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียนต้องการความช่วยเหลือในเรื่องการวิจัยหลักสูตรสูงสุด เนื่องจากผู้บริหารส่วนใหญ่ได้รับการอบรมในระดับต้น และอบรมเพียงครั้งเดียว ความรู้ผู้บริหารที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่ยังไม่ได้รับการอบรมเลย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการนำวิทยานิพนธ์หลักสูตรใหม่ เป็นการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรจากแบบ โครงสร้าง เนื้อหาสาระ กิจกรรม การเรียนการสอนและวิธีประเมินผล การเรียน การสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผล การศึกษา จึงมีความจำเป็นจะต้องมีการเตรียมบุคลากรมาก โดยการจัดเตรียมบุคลากรแล้วนำมาอบรม และผู้ดำเนินการวิจัยยังไม่ได้รับการว่าจ้างอย่างจริงจัง จึงทำให้หลักสูตรที่ประกาศใช้มาตั้งแต่ปี ๒๕๒๒ แต่ผู้บริหารและครูยังไม่เคยอบรมหลักสูตรเก่า จึงควรจัดให้มีการจัดฝึกอบรมบ้างถึง ๒ ครั้ง และหลังจากฝึกอบรมแล้ว ควรจัดให้มีการนิเทศและติดตามผลตามห้องเรียนจากนั้น ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนา เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการเรียนการสอน หมายรวมถึงควรจัดให้ความสนใจของบุคลากรอื่นมาก และนำผลงานวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกิดขึ้นมาอย่างจริงจัง

ปัญหาการบริหารและการจัดการวัดค่าแห่งที่พบว่ามีอยู่ ๓ ข้อ คือ ขาดเอกสารเตรียมระดับการวัดและแหล่งวิชาการในการวัดค่า ซึ่งสามารถนำมาใช้กับโรงเรียนได้ ชัยพงษ์ สวรรค์รักษ์ (๒๕๒๒) บุญสิทธิ์ ไชยสิทธิ์ (๒๕๒๑) และ กฤษณา ทรัพย์ (๒๕๒๐) ซึ่งพบว่ายังมีสื่อภายในโรงเรียนไม่เพียงพอ และโรงเรียนมีงบประมาณจัดตั้งห้องสมุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนในวงจำกัด ประกอบกับการจัดนิเทศและการเตรียมพร้อมบุคลากรวัดค่ามีไม่มากนัก เพราะโรงเรียนจะนำผู้วัดค่าได้โดยต้องงบประมาณที่แยกโรงเรียนเป็นต้น ถ้ามีเอกสารเตรียมระดับการวัดค่าที่แยกโรงเรียนแล้วงานการวัดค่าระดับของต้นอาจทำได้ ที่เป็นหน่วยงานกลางในการวัดค่า งานวัดค่าช่วยวัดค่าคนอื่น ๆ เพื่อบริการตนเองเอกสาร การสาร และบุคลากร ส่งไปทางโรงเรียน ทาง ๓ นี้ทั้งหมดจึงคิดว่าเพราะจัดนิเทศไม่ทั่วถึงแหล่งวิชาการมีครูและนักวิจัยที่สามารถจะนำไปได้

ผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่า ปัญหาการจัดการและการใช้หลักสูตรคุณธรรมส่งเสริมกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งประเมินจากข้อที่ ๕ และ ๖ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเป็นต้นทางเกิดจากทั้งสื่อภายในและผู้บริหาร และครูผู้วัดค่าระดับปัญหาในหัวข้อต่าง ๆ ที่ถาม

ในระดับปานกลาง เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้นยังพบว่าศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครู ให้ความสำคัญกับ ระดับเนื้อหา อยู่ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการแบ่งกลุ่ม การสอน เกมและ เพลง การสอนชาวและ เหตุการณ์ประจำวัน และในด้านการวัดและ ประเมินผลด้วยวิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน การทดสอบ การวัดและ ประเมินผลก่อนสอนและหลังการสอน ซึ่งอาจ เป็นเพราะระยะเวลาการใช้หลักสูตรที่ปรับเปลี่ยนมานานของสมศก ทำให้ผู้ใช้หลักสูตร ได้มีโอกาสทำความเข้าใจ แสวงหาความรู้ ได้เห็นตัวอย่าง หรือได้รับการนิเทศบ้าง นับได้ว่าเป็นแนวโน้มที่ดีสำหรับการใช้หลักสูตรกลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิตขั้น ประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖

ข้อเสนอแนะ

๑. กรมวิชาการ ควรวางนโยบายในด้านการติดตามผล ช่วยเหลือผู้บริหาร และครูในการใช้หลักสูตร เขียนแผนปฏิบัติงาน และจัดองค์ และปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ
๒. ควร เพิ่มอัตราค่าจ้าง เจ้าหน้าที่ดำเนินการและบริการหลักสูตรให้เพียงพอกับ จำนวนครูและนักเรียน
๓. การจัดอบรมควรอยู่ในรูปของงานประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้เข้ารับการ อบรมได้ปฏิบัติจริง ควร เป็นระยะเวลาในการอบรม เพื่อให้ผู้รับการอบรมได้ เข้าใจหลักสูตร อย่างลึกซึ้ง เพียงพอที่จะนำไปปฏิบัติได้ ระยะเวลาการจัดอบรมในช่วงก่อนเปิดภาคเรียน ผู้บริหาร และครูที่บรรจุใหม่ควรได้รับการอบรมก่อนจะให้ไปปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน
๔. หน่วยงานศึกษาที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาจัดพิมพ์หนังสือและ เอกสารต่าง ๆ ที่จะ เป็นประโยชน์ต่อการใช้หลักสูตร นอกเหนือจากแผนการงานและคู่มือครู เพื่อให้ครู ได้มองเห็นภาพและความเข้าใจทั้งในด้านการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน การวัดและ ประเมินผล การวัดและ ประเมินผล
๕. ควรกำหนดรางวัลแก่ผู้ที่เหมาะสมในการจัดการศึกษา และผู้บริหารที่ดี เพื่อให้ได้ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม และมีความเหมาะสม ก่อการให้หลักสูตรใหม่ การปฏิบัติงานในช่วงระยะเวลาทดลองงาน การติดตามผลการสอนและการบริหาร อย่างจริงจัง เพื่อให้มีผลถึงการคัดเลือกหรือบรรจุแต่งตั้ง และควรให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการ เสริม ความเห็นในการบรรจุครูใหม่ เพื่อให้ได้ครูตรงตามที่ต้องการ

๖. ควรพิจารณาบรรจุครูฝ่ายสนับสนุนการสอน เพื่อรับภาระหน้าที่ต่าง ๆ นอกเหนือจากการสอน เพื่อให้ครูได้ทุ่มเทเวลากับการสอนภายในโรงเรียนได้อย่างเต็มที่

๗. ควรปรับปรุงแผนการสอนให้ใหม่ เนื้อหาละเอียดและชัดเจนขึ้น และควรพิจารณาจัดพิมพ์เอกสารการค้นคว้าเพิ่มเติม

๘. หน่วยงานการศึกษาในระดับท้องถิ่นควรมีบทบาทในการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

๙. ควรจัดบริการสื่อการสอนประเภทสื่อการสอนสำเร็จรูป ชุดการสอน และศูนย์การเรียน เพื่อให้สะดวกแก่ครูในการสอน และควรปรับปรุงการจัดส่งสื่อการสอนให้รวดเร็วขึ้น

๑๐. ควรส่งเสริมให้มีการผลิตสื่อการสอนจากวัสดุเหลือใช้

๑๑. ควรส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู เพราะการให้หลักสูตรใหม่จะสำเร็จหรือไม่เป็นใจ ขึ้นอยู่กับครูซึ่งเป็นผู้ใช้หลักสูตรโดยตรง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการศึกษาใช้หากการบริหาร และการจัดการหลักสูตร กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในชั้นต่าง ๆ

๒. เทคนิคที่ใช้ในการวิจัย นอกจากใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์แล้ว ควรมีการสังเกตและการทดสอบความรู้ประกอบด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากขึ้น

๓. ควรมีการวิจัยหลักสูตรมอการ เรียนการรวมกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นต่าง ๆ

๔. ควรมีการวิจัยเชิงกิจกรรมของนักเรียน เมื่อเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หลักสูตรในระดับประถมศึกษาแล้ว

๕. ควรมีการวิจัยการรับแบบเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เพื่อหาวิธีแบบเรียนได้รับประโยชน์สูงสุด